

Àlex Rocas Jordi, Degà del Col·legi de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya

Joan Domènech i Moner i el Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i Ciències de Catalunya

L'any 2022, el Col·legi de Doctors i Llicenciats va atorgar el Premi Ramon Fuster al nostre col·legiat Joan Domènech i Moner, en reconeixement a la seva trajectòria pedagògica, cívica, cultural i política al servei del país i de la llengua i la identitat catalanes. Aquest Premi s'atorga des de l'any 1981 a col·legiats de reconegut prestigi social i amb una trajectòria professional exemplar en el camp de la renovació pedagògica i en la lluita per a la millora de l'escola catalana, caracteritzats per la discreció, la tenacitat, la coherència personal i ètica i la capacitat de respondre a les exigències d'innovació en el camp de l'educació del nostre país. Col·legiats amb capacitat de diàleg i de mediació en el món educatiu català i que tinguin una obra duradora i concreta a favor de la societat catalana en el camp de la cultura.

No cal dir que Domènech complia tots aquests requisits: ha exercit com a mestre, com a director d'escola i com a professor de secundària, i ha deixat una trentena d'obres de gran valor cultural, històric i biogràfic, tot i que la seva trajectòria abasta moltes facetes. Activista cultural, escriptor, historiador, mestre, professor i primer alcalde democràtic de Lloret de Mar, destacariem de Domènech la constància i la coherència, la defensa aferrissada de Catalunya, el fet de ser notari fidelíssim d'un temps i un país, la seva elegant ironia bonhomiosa, el to sempre amable i conciliador sense haver de renunciar per això a cap íntima convicció ni caure mai en cap mena de servilisme; en fi, la feina feta amb discreció sense defallença.

Justament per la seva trajectòria professional i social i, sobretot en terres gironines, Joan Domènech va acceptar el càrrec de delegat del Col·legi a Girona, per al qual va ser nomenat per acord de la Junta de Govern del Col·legi el mes de novembre del 2008. La seva tasca, guiada per l'esperit de consens i de servei a l'educació i a la professió docent, va ser continuadora de la que van fer els delegats que el van precedir. El 2021, Domènech va deixar voluntàriament el càrrec per motius personals, després de gairebé quinze anys al servei del Col·legi. El nostre agraïment per la seva dedicació en favor de la professió docent i la

defensa dels interessos professionals dels col·legiats i per haver vetllat sempre per estendre i donar a conèixer l'activitat del Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i Ciències de Catalunya -el col·legi professional de docents, de tots els docents i en totes les etapes educatives i dels professionals de la cultura-, adreçada a defensar els seus interessos.

En el món cultural, destaca la seva implicació amb la Fundació Prudenci Bertrana -amb la qual el Col·legi té un lligam especial-, que amb els Premis Literaris de Girona ha esdevingut en aquest terreny un referent de primer ordre a tot el país en el foment de la literatura i en la defensa de la llengua i la cultura catalanes.

Hi ha un llarg parèntesi en què Joan Domènech entra en el món de la política municipal com a regidor de Cultura, tinent d'alcalde i finalment primer alcalde democràtic del 1979 al 1983.

De la pedagogia a la política, no hi ha, de fet, cap solució de continuïtat, cap salt sobtat, cap contradicció, si hem de fer cas a l'equació que va establir en el seu moment Rafael Campalans: "Política vol dir pedagogia." Ho concreta el filòsof, pedagog i polític figuerenc Joaquim Xirau, glossant l'obra de Campalans, quan defensa que en política, com també en el subtil exercici del mestre a l'aula, "cal la contenció de la cultura pedagògica per trobar l'harmonia en l'exercici dels afers públics, una contenció que no imposi cap idea per la força sinó pel convenciment".

Per això Joan Domènech no es cansava de repetir: "Em considero un home de la cultura que va anar a la política per treballar per la cultura."

Va accedir a l'alcaldia en les primeres eleccions democràtiques (1979-1983) per desacord amb la manera com es governava Lloret a esquena de l'opinió popular i amb un oblit gairebé total de les qüestions culturals, en general, del municipi. Diu: "Vaig intentar capgirar coses de tipus social i cultural." La seva feina va ser àrdua entre altres coses perquè Domènech defugia d'exercir la potestas jeràrquica que el seu càrrec li atorgava i optava per l'auctoritas, que té més aviat característiques morals, intel·lectuals i de capacitat personal de convicció i seducció a partir de les quals es fa possible el raonament, el diàleg, l'entesa i

el consens. Joan Domènech va defensar i va practicar sempre aquest principi d'equilibri, d'equitat i de respecte en tota la seva actuació política.

Els càrrecs posteriors com a diputat de Cultura i Ensenyament de la Diputació i com a delegat de Cultura de la Generalitat van tenir un altre caire molt més satisfactori. Aquí la seva auctoritas era suficient per dur a terme projectes culturals ambiciosos, acomboiat sempre per tot un equip de col·laboradors amb els quals parlaven el mateix llenguatge i amb qui era fàcil i gratificant treballar en qüestions de planificació i execució culturals.

El mestre

Tot i aquesta trajectòria pública tan remarcable, n'hi ha una altra tan o més rellevant que defineix Domènech, el seu tarannà i la seva empremta, la de mestre d'història, tant a l'EGB com a l'institut. En el seu moment Lloret va perdre un gran polític, però molts alumnes van guanyar un professor únic.

En els darrers temps de la seva carrera professional com a docent va tornar a l'aula a l'IES Rocagrossa de Lloret, abans de jubilar-se l'any 2006. El seu amor a l'ofici de mestre i el seu respecte per la professió i la seva autoexigència el van emprendre a formular després algun judici crític envers l'evolució del sistema educatiu tal com el va retrobar i una lamentable abúlia de bona part de l'alumnat. Diu (article d'El Punt del 14 de març): “Som molts els qui, en els darrers temps ens sentim frustrats davant el menfotisme del jovent i la sensació que el que intentàvem ensenyar no servia gaire per a res.” I encara: “Davant aquests darrers temps, s'han fet molts plans i reformes, s'han aplicat noves directrius i paraules noves, però el nucli bàsic d'allò que cal ensenyar és sempre el mateix.”

Aquests “nuclis bàsics” en els han deixat prou nítidament establerts tants pedagogs que ens han precedit al llarg de la fèrtil història del nostre sistema educatiu, de la nostra escola.

Ell era més modest quan se li recordava aquesta etapa. “Recordo mainada a qui vaig fer estimar la història, això sí”, deia. Era crític amb

moltes situacions que viu ara mateix l'educació del país, des de la falta d'autoritat dels mestres i els directors fins a la reculada del català.

També hi va contribuir el nostre degà, Ramon Fuster, amb un pensament sòlid que va saber dur a terme a la pràctica amb total convicció. Un tast, només que no ens hauria de sonar ni utòpic, ni anacrònic: “L'educació ha de consistir a preparar l'alumne perquè descobreixi les seves obligacions, els seus drets, els seus deures, el sentit de llibertat, amb el fi de poder modificar, estructurar i adaptar la planificació de la vida social humana, per tal que d'aquest esforç, d'aquest coneixement, d'aquesta reflexió, neixi una societat més lliure, més justa, més social, més humana.”

Joan Domènech i Moner ens va deixar el 2023, als 80 anys, com un referent de la cultura del país. Només podem expressar el nostre agraïment per tants anys de fructífera dedicació a la cultura, al món educatiu i al Col·legi.